

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administravimo departamentas
2019 08 08

Vyriausybės posėdžių
organizavimo skyriaus patarėja
Dalia Čekatauskienė

KETVIRTASIS SKYRIUS

BYLA KOSTECKAS PRIEŠ LIETUVĄ

(Peticija Nr. 960/13)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2017 m. birželio 13 d.,

GALUTINIS

2017-09-13

Šis sprendimas tapo galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį. Jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Byloje Kosteckas prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Ketvirtasis skyrius), posėdžiaujant kolegijai, sudarytai iš:

laikinais einančios Pirmininko pareigas Nona Tsotsoria,
teisėjų András Sajó,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Krzysztof Wojtyczek,
Egidijaus Kūrio,
Iulia Motoc,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer

ir skyriaus kanclerės Marialena Tsirli,

po svarstymo uždarame posėdyje 2017 m. gegužės 16 d.

skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo Lietuvos Respublikos pilietis Raimondas Kosteckas (toliau – pareiškėjas), 2012 m. gruodžio 27 d. Teismui pateikęs peticiją (Nr. 960/13) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį.

2. Pareiškėjui atstovavo Šiauliuose praktikuojantis advokatas N. Ulčinas. Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) atstovavo jos atstovė K. Bubnytė.

3. Pareiškėjas teigė, kad valdžios institucijos neatliko veiksmingo jį užpuolusių asmenų veiksmų tyrimo ir jų baudžiamojo persekiojimo. Jis rėmėsi Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi ir 13 straipsniu.

4. 2014 m. rugsėjo 10 d., remiantis Konvencijos 3 straipsniu, 6 straipsnio 1 dalimi ir 13 straipsniu, peticija perduota Vyriausybei.

FAKTAI**I. BYLOS APLINKYBĖS**

5. Pareiškėjas gimė 1979 m. ir gyvena Šiauliuose.

6. 2007 m. vasario 17 d., apie 00.30 val. pareiškėjas ir jo draugai J. J., A. D. ir D. R. atvyko į degalinę netoli Skuodo miesto. Kol jie stovėjo eilėje degalinės parduotuvėje, į degalinę atvyko kita jiems nepažįstamų asmenų grupė ir pabandė apsipirkti nelaukdami eilėje, dėl to tarp šių dviejų asmenų grupių įvyko konfliktas. Jiems išėjus iš parduotuvės, kai kurie asmenys pradėjo mušti J. J. degalinės automobilių stovėjimo aikštelėje. Pareiškėjui,

bandančiam padėti savo draugui, vyrai keletą kartų sudavė per veidą ir galvą, o kai jis parkrito ant žemės, pradėjo spardyti jam į galvą. Pasak pareiškėjo, užpuolimas truko porą minučių ir jam suduota apytiksliai dešimt kartų.

A. Ikiteisminis tyrimas

7. Įvykio dieną Skuodo rajono policijos komisariatas (toliau – policija) pradėjo ikiteisminį tyrimą, apklausė pareiškėją ir pripažino jį nukentėjusiuoju. Nenurodytą dieną nukentėjusiojo statusas suteiktas ir J. J., A. D. bei D. R.

8. 2007 m. vasario 19 d. pareiškėją apžiūrėjo teismo medicinos ekspertė. Per ekspertizę ant pareiškėjo veido ir galvoje aptikta kraujosruvų ir konstatuota, kad jos padarytos mažiausiai keturiais smūgiais kietu, buku daiktu. Ekspertizės akte padaryta išvada, kad sužalojimai prilygsta nežymiam sveikatos sutrikdymui ir galėjo atsirasti pareiškėjo nurodytu laiku ir aplinkybėmis (šio sprendimo 6 punktą).

9. 2007 m. kovo 13 d. policija nustatė du įtariamuosius – E. G. ir R. B. ir pareiškė jiems įtarimus dėl viešosios tvarkos pažeidimo pagal Baudžiamojo kodekso 284 straipsnio 1 dalį (žr. šio sprendimo 25 punktą). 2007 m. birželio 13 d. nustatytas trečias įtariamasis, S. G., ir jam pareikšti tokie pat įtarimai.

10. 2007 m. kovo 20 d. pareiškėjas įstojo į bylą pateikdamas civilinį ieškinį. Jis paprašė solidariai iš visų trijų kaltinamųjų priteisti 10 000 litų (apie 2 896 eurus) turtinei ir neturtinei žalai atlyginti.

11. 2007 m. birželio 7 d. teismo medicinos ekspertas atliko dar vieną pareiškėjo apžiūrą ir išnagrinėjo jo medicininę kortelę. Ekspertas konstatavo, kad praėjus kelioms dienoms po įvykio pareiškėjo gydytojas nustatė jam nosies kaulo lūžius be dislokacijos ir jam buvo išrašyta keturių dienų trukmės nedarbingumo pažyma. Ekspertas padarė išvadą, kad sužalojimai prilygo nežymiam sveikatos sutrikdymui.

12. 2007 m. gruodžio 28 d. E. G., R. B. ir S. G. įteiktas pranešimas apie įtarimą dėl nežymaus sveikatos sutrikdymo ar fizinio skausmo sukėlimo pagal Baudžiamojo kodekso 140 straipsnio 1 dalį (žr. šio sprendimo 25 punktą).

13. Ikiteisminio tyrimo metu policija apklausė 12 liudytojų, apžiūrėjo nukentėjusiųjų drabužius ir kitus daiktus, iš degalinės paėmė įvykio vaizdo įrašą, taip pat atliko įvairius kitus tyrimo veiksmus. 2007 m. liepos 16 d. įtariamieji ir nukentėjusieji informuoti, kad ikiteisminis tyrimas užbaigtas.

14. 2008 m. sausio 10 d. Skuodo apylinkės prokuroras (toliau – prokuroras) pareiškė kaltinimus E. G., R. B. ir S. G. dėl Baudžiamojo kodekso 140 straipsnio 1 dalyje ir 284 straipsnio 1 dalyje numatytų nusikalstamų veikų padarymo.

B. Baudžiamasis procesas teismuose

15. 2008 m. rugpjūčio 12 d. pareiškėjo prašymu Skuodo apylinkės teismas nurodė atlikti papildomą jo patirtų sužalojimų medicininę ekspertizę, siekiant nustatyti, ar jo sveikata buvo dar labiau pablogėjusi. 2008 m. gruodžio 18 d. pareiškėją apžiūrėjo teismo medicinos ekspertas. Ekspertas nustatė, kad nors prieš keletą mėnesių pareiškėjui buvo nustatytas klausos nervų uždegimas, šis susirgimas nebuvo susijęs su sužalojimais, patirtais per 2007 m. vasario 17 d. įvykį.

16. 2009 m. gruodžio 17 d. Skuodo apylinkės teismas nuteisė E. G., R. B. ir S. G. už Baudžiamojo kodekso 140 straipsnio 1 dalyje ir 284 straipsnio 1 dalyje numatytus nusikaltimus. Teismas konstatavo, kad kaltinimai įrodyti nukentėjusiųjų ir liudytojų parodymais, kaltinamųjų prisipažinimais, taip pat degalinės filmavimo kamera padarytais vaizdo įrašais. E. G., R. B. ir S. G. paskirtos 12–18 mėn. trukmės laisvės atėmimo bausmės, bausmės vykdymą atidedant. Pareiškėjo civilinis ieškinys patenkintas iš dalies, ir jam priteista 6 000 litų (apie 1 738 eurus) neturtinei žalai atlyginti.

17. Ši apylinkės teismo sprendimą apskundė ir nuteistieji, ir nukentėjusieji, taip pat ir pareiškėjas. 2010 m. vasario 25 d. Klaipėdos apygardos teismas panaikino minėtą sprendimą dėl esminių Baudžiamojo proceso kodekso pažeidimų (žr. šio sprendimo 28 ir 29 punktus). Klaipėdos apygardos teismas konstatavo, kad apylinkės teismo sprendimas pagrįstas ne teisiamajame posėdyje ištirtomis ir nustatytomis bylos aplinkybėmis, o kaltinamajame akte suformuluotais kaltinimais. Be to, apygardos teismas nurodė, kad apylinkės teismas išsamiai neįvertino visų parodymų ir kitų įrodymų ir nepaaiškino, kodėl vienais parodymais tiki, o kitus atmeta. Klaipėdos apygardos teismas nusprendė, kad minėti pažeidimai lėmė apylinkės teismo šališkumą. Todėl byla perduota Skuodo apylinkės teismui nagrinėti iš naujo.

18. Nenurodytą dieną prokuroras pakeitė kaltinamąjį aktą ir apkaltino E. G., R. B. ir S. G. tik viešosios tvarkos pažeidimu pagal Baudžiamojo kodekso 248 straipsnio 1 dalį.

19. 2011 m. gegužės 5 d. kitos sudėties Skuodo apylinkės teismas, iš naujo išnagrinėjęs bylą, nuteisė E. G., R. B. ir S. G. pagal jiems pateiktus kaltinimus ir skyrė jiems 12–18 mėn. laisvės atėmimo bausmes, bausmės vykdymą atidedant. Pareiškėjo civilinis ieškinys patenkintas iš dalies – jam priteista 124,45 lito (apie 36 eurus) turtinei žalai, t. y. kelionių į teismo posėdžius išlaidoms, atlyginti, 5 000 litų (apie 1 448 eurus) neturtinei žalai ir 5 000 litų bylinėjimosi išlaidoms atlyginti. Teismas taip pat konstatavo, kad pareiškėjas turėjo teisę iš nuteistų asmenų papildomai prisiteisti turtinės žalos atlyginimą pateikdamas atskirą civilinį ieškinį.

20. Ši apylinkės teismo sprendimą apskundė nuteistieji ir nukentėjusysis J. J. 2011 m. rugpjūčio 5 d. Klaipėdos apygardos teismas minėtą sprendimą panaikino dėl esminių Baudžiamojo proceso kodekso pažeidimų (žr. šio

sprendimo 27 ir 29 punktus). Jis konstatavo, kad apylinkės teismas nepateikė jokių išvadų dėl vieno nukentėjusiojo, būtent D. R., todėl pažeidė ir D. R., ir kaltinamųjų teises. Be to, Klaipėdos apygardos teismas konstatavo, kad apylinkės teismas neištyrė, ar kaltinamieji R. B. ir S. G. padarė viešosios tvarkos pažeidimą, kaip teigiama pakeistame kaltinamajame akte. Užtuot tai padaręs apylinkės teismas išnagrinėjo, ar R. B. ir S. G. užpuolė nukentėjusiuosius, taip *de facto* pakeisdamas jiems pareikštus kaltinimus ir pažeisdamas jų teisę į gynybą. Klaipėdos apygardos teismas padarė išvadą, kad dėl šių pažeidimų apylinkės teismas objektyviuoju aspektu buvo šališkas, todėl byla buvo dar kartą perduota Skuodo apylinkės teismui nagrinėti iš naujo.

21. 2012 m. kovo 26 d. kita Skuodo apylinkės teismo kolegija konstatavo, kad suėjo penkerių metų baudžiamosios atsakomybės senaties terminas (žr. šio sprendimo 26 punktą) ir nutraukė bylą dėl senaties, nukentėjusiųjų civilinius ieškinius palikdamas nenagrinėtus. Nukentėjusieji, taip pat ir pareiškėjas, apskundė minėtą nutartį, teigdami, kad teismas suklydo taikydamas senaties terminą, nes nusikalstamos veikos kvalifikuotos klaidingai. Tačiau 2012 m. birželio 28 d. Klaipėdos apygardos teismas jų skundą atmetė, konstatavęs, kad nusikalstamos veikos kvalifikavimas – prokuroro kompetencija ir Baudžiamojo proceso kodekse nenumatyta galimybė tęsti baudžiamojo proceso suėjus senaties terminui.

C. Civilinis procesas

22. Nutraukus baudžiamąją bylą, pareiškėjas padavė E. G., R. B. ir S. G. civilinį ieškinį. Jis reikalavo, kad jam būtų atlyginta 12 170 litų (apie 3 525 eurų) turtinė žala, susidedanti iš darbo užmokesčio, kurį jis tariamai prarado dalyvaudamas teismo posėdžiuose nagrinėjant baudžiamąją bylą, kelionės išlaidų į šiuos posėdžius, taip pat nagrinėjant baudžiamąją bylą patirtų teisinių išlaidų. Be to, jis paprašė priteisti 300 000 litų (apie 86 886 eurus) neturtinei žalai atlyginti.

23. 2013 m. vasario 20 d. Skuodo apylinkės teismas iš dalies patenkino pareiškėjo civilinį ieškinį. Jis išnagrinėjo baudžiamojoje byloje surinktus įrodymus ir tuo pagrindu konstatavo, kad E. G., R. B. ir S. G. tyčiniiais veiksmais padarė žalą pareiškėjui. Tačiau teismas manė, kad pareiškėjas neįrodė nurodytos turtinės žalos ir dėl šio reikalavimo priteisė jam 124,45 lito (apie 36 eurus) pagal jo pateiktus degalų pirkimo kvitus. Be to, teismas pažymėjo, kad pareiškėjui buvo sulaužyta nosis, taip pat jis tikriausiai patyrė tam tikrų nepatogumų turėdamas dalyvauti daugelyje teismo posėdžių; vis dėlto šis sužalojimas nesukėlė jam ilgalaikių fizinių ar psichologinių pasekmių. Remdamasis šiais motyvais, Teismas pareiškėjui priteisė 7 000 litų (2 027 eurus) neturtinei žalai atlyginti.

24. Prokuroras šį sprendimą apskundė, ir 2013 m. liepos 4 d. Klaipėdos apygardos teismas šį skundą iš dalies patenkino. Jis konstatavo, kad apylinkės

teismas padarė klaidą atsisakydamas priteisti pareiškėjui turtinės žalos atlyginimą dėl baudžiamojoje byloje turėtų teisinių išlaidų, ir priteisė jam 5 000 litų (apie 1 448 eurus) dėl šio reikalavimo, taip padidindamas bendrą turtinės žalos sumą iki 5 124,45 lito (apytiksliai 1 484 eurų). Neturtinės žalos suma liko nepakeista.

II. BYLAI SVARBI VIDAUS TEISĖ

A. Baudžiamasis kodeksas

25. Bylai reikšmingu metu susijusios Baudžiamojo kodekso nuostatos skelbė:

140 straipsnis. Fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas

„1. Tas, kas mušdamas ar kitaip smurtaudamas sukėlė žmogui fizinį skausmą arba nežymiai jį sužalojo ar trumpam susargdino, baudžiamas viešaisiais darbais arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

<...>“.

284 straipsnis. Viešosios tvarkos pažeidimas

„1. Tas, kas viešoje vietoje įžūliais veiksmais, grasinimais, patyčiomis arba vandališkais veiksmais demonstravo nepagarbą aplinkiniams ar aplinkai ir sutrikdė visuomenės rimtį ar tvarką, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

<...>“.

26. Kaip nurodyta 11 straipsnio 3 dalyje, tyčiniai nusikaltimai, už kuriuos skiriama laisvės atėmimo bausmė iki trejų metų, laikomi nesunkiais nusikaltimais. Užpuolimo metu (2007 m. vasario 17 d.) BK 95 straipsnio 1 dalies b punkte buvo nustatyta, kad senaties terminas nesunkaus nusikaltimo atveju yra penkeri metai.

B. Baudžiamojo proceso kodeksas

27. Bylai reikšmingu metu Baudžiamojo proceso kodekso 255 straipsnio 1 dalyje buvo nurodyta, kad byla teisme nagrinėjama tik dėl tų kaltinamųjų ir tik dėl tų nusikalstamų veikų, dėl kurių ji perduota nagrinėti teisiamajame posėdyje.

28. Bylai reikšmingu metu BPK 305 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad apkaltinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje turi būti išdėstyta: nusikalstamos veikos aplinkybės, t. y. jos padarymo vieta, laikas, būdas, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės; įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, ir motyvai, kuriais vadovaudamasis teismas atmetė kitus įrodymus;

nusikalstamos veikos kvalifikavimo motyvai; konkrečios bausmės skyrimo motyvai.

29. Bylai reikšmingu metu BPK 326 straipsnio 1 dalies 4 punkte buvo nustatyta, kad byla dėl apskūsto nuosprendžio nagrinėjantis apeliacinės instancijos teismas gali panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti teismui, jeigu, *inter alia*, byla nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas buvo šališkas. BPK 329 straipsnio 4 dalyje buvo nustatyta, kad pirmosios instancijos teismo nuosprendis panaikinamas ir priimamas naujas nuosprendis, jeigu pirmosios instancijos teismas padarė esminį Baudžiamojo proceso kodekso pažeidimą. BPK 369 straipsnio 3 dalyje buvo nustatyta, kad esminiais šio Baudžiamojo proceso kodekso pažeidimais laikomi tokie Kodekso reikalavimų pažeidimai, dėl kurių buvo suvaržytos kaltinamojo teisės ar kurie sukliudė teismui išsamiai ir nešališkai išnagrinėti bylą ir priimti teisingą nuosprendį ar nutartį.

TEISĖ

I. TARIAMAS KONVENCIJOS 3 STRAIPSNIO PROCESINIO ASPEKTO PAŽEIDIMAS

30. Pareiškėjas skundėsi, kad valdžios institucijos neatliko veiksmingo jį užpuolusių asmenų veikos tyrimo ir jų baudžiamojo persekiojimo. Jis rėmėsi Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi ir 13 straipsniu. Teismas, kuris sprendžia dėl bylos faktų teisinio kvalifikavimo (žr., be kita ko, *Scoppola v. Italy (no. 2)* [GC], no. 10249/03, § 54, 2009-09-17, ir *Tarakhel v. Switzerland* [GC], no. 29217/12, § 55, ECHR 2014 (ištraukos)), mano, kad skundas patenka į Konvencijos 3 straipsnio procesinio aspekto nagrinėjimo sritį. Šiame straipsnyje nustatyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas“.

A. Priimtinumai

31. Vyriausybė tvirtino, kad pareiškėjas nepanaudojo visų teisinės gynybos priemonių, kaip reikalaujama Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje, nes nepareiškė civilinio ieškinio valstybei dėl žalos atlyginimo. Ji rėmėsi nacionalinių teismų sprendimais, kuriais buvo priteistos kompensacijos už neturtinę žalą, padarytą užsitęsusiaisiais ar neveiksmingais ikiteisminiais tyrimais.

32. Pareiškėjo teigimu, civilinis ieškinys valstybei nebuvo veiksminga teisinės gynybos priemonė ir dėl to būtų tik dar labiau užsitęsęs procesas nacionaliniuose teismuose.

33. Teismas pažymi, kad pareiškėjas pasinaudojo visomis baudžiamojoje ir civilinėje teisėje numatytais priemonėmis, siekdamas, kad jo skundas prieš jo užpuolimą apkaltintus asmenis būtų patenkintas. Todėl Teismas nepritaria Vyriausybės nuomonei, kad pareiškėjas turėjo pasinaudoti atskira teisinės gynybos priemone – civiliniu ieškiniu valstybei (žr. *O’Keeffe v. Ireland* [GC], no. 35810/09, §§ 109–111, ECHR 2014 (ištraukos), ir ten nurodytas bylas). Be to, Teismas mano, kad civilinis ieškinys valstybei dėl neveiksmingo pareiškėjo užpuolimo tyrimo ar neveiksmingo kaltinamųjų baudžiamojo persekiojimo nebūtų galėjęs ištaisyti jam padarytos skriaudos veiksmingo tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo užtikrinimo požiūriu (žr. *Mircea Pop v. Romania*, no. 43885/13, § 61, 2016-07-19). Todėl Vyriausybės argumentas, kad nepasinaudota vidaus teisinės gynybos priemonėmis, turi būti atmestas.

34. Teismas pažymi, kad šis skundas nėra akivaizdžiai nepagrįstas Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies a punkto požiūriu ir kad jis nėra nepriimtinas kokių nors kitų pagrindų. Todėl jis pripažintas priimtiniu.

B. Esmė

1. Šalių teiginiai

a) Pareiškėjas

35. Pareiškėjas nurodė, kad patyrė smurtą per užpuolimą ir valstybės institucijos neapgynė jo teisių. Jis teigė, kad tariamiems užpuolikams iškelta byla nebuvo sudėtinga; tačiau nacionaliniai teismai buvo nekompetentingi ir padarė įvairių procedūrinių klaidų, dėl kurių byla turėjo būti iš naujo nagrinėjama keletą kartų, kol galiausiai suėjo senaties terminas. Pareiškėjo teigimu, nors vėliau jo paduotas civilinis ieškinys buvo iš dalies patenkintas, to nepakako, nes jį užpuolę asmenys liko nenubausti baudžiamajame procese.

36. Atsakydamas į Vyriausybės teiginius, pareiškėjas nurodė, kad jis neturi jokių priekaištų dėl policijos ir prokuroro atliktų tyrimo veiksmų, tačiau jo teises pažeidė tariamiems užpuolikams iškelta byla nagrinėję teismai.

b) Vyriausybė

37. Vyriausybė visų pirma nurodė, kad Konvencijos 3 straipsnyje nustatyta pareiga atlikti tyrimą yra ne rezultato, o priemonių pareiga. Šiuo požiūriu Vyriausybė teigė, kad pareiškėjo užpuolimas iširtas nedelsiant, nešališkai ir tinkamai: tyrimą atlikusios institucijos nustatė visas esmines įvykio aplinkybes ir užpuolikų tapatybę, pareiškėjas pakankamai dalyvavo procese kaip nukentėjęs ir civilinis ieškovas, nebuvo jokių ilgų vilkinimo laikotarpių. Vyriausybė tvirtino, kad baudžiamosios bylos nutraukimas suėjus senaties terminui savaime nepadarė proceso neveiksmingo.

38. Vyriausybė taip pat nurodė, kad Konvencija nesuteikia teisės vykdyti trečiųjų asmenų baudžiamojo persekiojimą ir nuteisti juos už nusikalstamas veikas. Ji teigė, kad net bylose, pagrįstose Konvencijos 2 straipsniu, Teismas pripažino, kad valstybės procesiniai įsipareigojimai gali būti įvykdyti suteikiant nukentėjusiesiems galimybę savo teises apginti civiline tvarka – Vyriausybė rėmėsi sprendimais bylose *Calvelli and Ciglio v. Italy* [GC], no. 32967/96, ECHR 2002-I; *Vo v. France* [GC], no. 53924/00, ECHR 2004-VIII; ir *Šilih v. Slovenia* [GC], no. 71463/01, 2009-04-09. Šiuo atžvilgiu Vyriausybė nurodė, kad teismai išsamiai išnagrinėjo pareiškėjo civilinį ieškinį ir jį patenkino ta apimtimi, kuria pareiškėjui pavyko įrodyti patirtus nuostolius, todėl, nors baudžiamoji byla ir nutraukta, pareiškėjui tinkamai atlyginta už užpuolimą ir taip ištaisyti bet kokie baudžiamojo proceso trūkumai.

2. Teismo vertinimas

39. Teismas pirmiausia pažymi, kad per užpuolimą pareiškėjui suduota daug smūgių į veidą ir galvą, sulaužyta nosis, jam išrašyta 4 dienų trukmės nedarbingumo pažyma (žr. šio sprendimo 8 ir 11 punktus). Be to, pareiškėjas buvo užpultas viešoje vietoje – degalinėje, matant daugiau nei dešimčiai liudytojų, dėl to pareiškėjas turėjo jaustis pažemintas ir bejėgis, sumenkintas jo orumas (žr. *mutatis mutandis*, *Ceacir v. the Republic of Moldova*, no. 50115/06, § 47, 2013-12-10, ir *Basenko v. Ukraine*, no. 24213/08, § 60, 2015-11-26). Teismas taip pat pažymi, kad Vyriausybė neginčijo pareiškėjo sužalojimų sunkumo ir netvirtino, kad jie nepakankamai sunkūs, kad patektų į Konvencijos 3 straipsnio taikymo sritį. Todėl Teismas daro išvadą, kad 2007 m. vasario 17 d. pareiškėjo patirtas smurtinis elgesys pasiekė minimalaus žiaurumo laipsnį, kuris patenka į Konvencijos 3 straipsnio veikimo sritį, todėl Vyriausybei kilo pozityviųjų pareigų pagal minėtą nuostatą.

40. Šiuo požiūriu Teismas primena, kad pagal Konvencijos 3 straipsnį valdžios institucijos privalo atlikti veiksmingą oficialų skundžiamo netinkamo elgesio tyrimą, net jei šis elgesys buvo sukeltas privačių fizinių asmenų (žr. *O’Keeffe*, cituota pirmiau). Konvencijos 3 straipsnyje nustatyta procesinė pareiga reikalauja, kad tyrimo metu būtų galima iš principo nustatyti bylos faktus ir nustatyti ir nubausti atsakingus asmenis. Tai ne rezultato, bet priemonių pareiga. Valdžios institucijos turi imtis visų turimų racionalių priemonių, kad surinktų su tiriamu įvykiu susijusius įrodymus, įskaitant liudytojų parodymus ir ekspertizių atlikimą (žr. *N.D. v. Slovenia*, no. 16605/09, § 57, 2015-01-15, ir ten nurodytas bylas).

41. Be to, Teismas primena, kad svarbus veiksnys yra ir valdžios institucijų reagavimo į skundus greitumas. Priimdamas ankstesnius sprendimus, Teismas atsižvelgė, pavyzdžiui, į tai, per kiek laiko pradėtas tyrimas, kiek truko nustatyti liudytojus ir surinkti jų parodymus, kiek nepateisinamai ilgiau užtruko baudžiamasis procesas, kol suėjo senaties

terminas (ibid.). Be to, jei atlikus tyrimą nacionaliniuose teismuose pateikiami kaltinimai, Konvencijos 3 straipsnyje numatytos pozityviosios pareigos galioja ir nagrinėjant bylą teisme. Tokiais atvejais visas procesas, įskaitant bylos nagrinėjimą teisme, turi atitikti 3 straipsnio reikalavimus. Šiuo požiūriu Teismas primena, kad nesvarbu, kokia bylos baigtis, nacionalinėje teisėje numatyti apsaugos mechanizmai turėtų praktiškai veikti taip, kad bylą iš esmės būtų galima išnagrinėti per įmanomai trumpiausią laiką (ibid., § 58, ir jame nurodytos bylos).

42. Grįždamas prie šios bylos aplinkybių, Teismas pažymi, kad nacionalinių institucijų išnagrinėta byla nebuvo labai sudėtinga: ji buvo susijusi su tarp dviejų santykinai mažų asmenų grupių kilusiu konfliktu, kuris užfiksuotas degalinės filmavimo kamerų, o liudininkų nebuvo labai daug. Tyrimą atlikusios institucijos per keletą mėnesių nustatė susijusias aplinkybes ir trijų įtariamųjų tapatybę (žr. šio sprendimo 9 punktą). Ikiteisminis tyrimas truko mažiau nei 11 mėnesių (nuo pareiškėjo skundo padavimo 2007 m. vasario 17 d. iki kaltinamojo akto surašymo 2008 m. sausio 10 d. – žr. šio sprendimo 7 ir 14 punktus), todėl negali būti laikomas pernelyg ilgu. Be to, pats pareiškėjas aiškiai nurodė, kad neturi jokių nusiskundimų dėl ikiteisminio tyrimo (žr. šio sprendimo 36 punktą). Šiomis aplinkybėmis Teismas nemato pagrindo konstatuoti, kad nacionalinių institucijų atliktas tyrimas buvo neveiksmingas.

43. Po kaltinamojo akto surašymo baudžiamosios bylos nagrinėjimas nacionaliniuose teismuose truko ilgiau nei ketverius metus ir penkis mėnesius, kol galiausiai byla nutraukta 2012 m. birželio 28 d., suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams (žr. šio sprendimo 21 punktą). Nors nebuvo pagrindo teigti, kad teismai tuo laikotarpiu buvo neaktyvūs, delsimą daugiausia nulėmė bylos nagrinėjimas iš naujo, kai bylą grąžino aukštesnės instancijos teismas. Skuodo apylinkės teismo 2009 m. gruodžio 17 d. nuosprendis, kuriuo nuteisti tariaimi kaltininkai (žr. šio sprendimo 16 punktą), buvo panaikintas aukštesnės instancijos teismo, nustačiusio, kad apylinkės teismas padarė esminių Baudžiamojo proceso kodekso pažeidimų: nepateikė pakankamai motyvų dėl nuteisimo, tik perrašė kaltinimų aprašymą iš kaltinamojo akto, išsamiai neįvertino visų parodymų ir kitų įrodymų, taip pat nepaiškino, kodėl vienais įrodymais tiki, o kitus atmeta (žr. šio sprendimo 17 punktą). Po to, kai Skuodo apylinkės teismas iš naujo išnagrinėjo bylą ir 2011 m. gegužės 5 d. priėmė naują apkaltinamąjį nuosprendį (žr. šio sprendimo 19 punktą), aukštesnės instancijos teismas jį dar kartą panaikino dėl esminių Baudžiamojo proceso kodekso pažeidimų – šį kartą konstatuodamas, kad apylinkės teismas pažeidė nuteistųjų teises, *de facto* pakeisdamas jiems pareikštus kaltinimus, ir nepadarė jokių teisinių išvadų dėl vieno iš nukentėjusiųjų (žr. šio sprendimo 20 punktą). Teismo nuomone, nėra pagrindo abejoti Klaipėdos apygardos teismo vertinimu, kad šie trūkumai iš tiesų buvo esminiai, ir jų negalima laikyti vien procedūrinio pobūdžio trūkumais. Teismas primena, kad pasikartojantys sprendimai

gražinti bylą nagrinėti iš naujo tame pačiame teisminiame procese, kai tokie sprendimai priimti dėl žemesnės instancijos teismų padarytų klaidų, gali atskleisti rimtus teismų sistemos trūkumus (žr. *Wierciszewska v. Poland*, no. 41431/98, § 46, 2003-11-25; *Huseinović v. Slovenia*, no. 75817/01, § 25, 2006-04-06; *Marini v. Albania*, no. 3738/02, § 145, 2007-12-18; ir *Kaçiu and Kotorri v. Albania*, nos. 33192/07 ir 33194/07, § 154, 2013-06-25; taip pat žr. *Ceachir*, cituota pirmiau, § 50). Konkrečiai šioje byloje Vyriausybė nepateikė jokių paaiškinimų, kurie leistų Teismui padaryti kitokią išvadą.

44. Teismas taip pat pažymi, kad po to, kai 2011 m. rugpjūčio 5 d. byla buvo perduota nagrinėti iš naujo antrą kartą, iki senaties termino pabaigos buvo likę mažiau nei septyni mėnesiai (žr. šio sprendimo 20 ir 26 punktus). Šiomis aplinkybėmis Teismas mano, kad nacionaliniai teismai turėjo kruopščiai ir pakankamai greitai imtis veiksmų, kad išnagrinėtų bylą iš esmės ir priimtų sprendimą, kol baudžiamosios atsakomybės senaties terminai dar nebuvo sueję (žr., *mutatis mutandis*, *Velev v. Bulgaria*, no. 43531/08, § 58, 2013-04-16). Tačiau suėjus senaties terminui baudžiamoji byla nutraukta nepriėmus galutinio nuosprendžio (žr. šio sprendimo 21 punktą). Šiuo požiūriu Teismas pakartoja, kad tikslas užtikrinti veiksmingą apsaugą nuo netinkamo elgesio negali būti pasiektas, kai baudžiamasis procesas nutraukiamas suėjus baudžiamosios atsakomybės senaties terminams ir taip nutinka, kaip šiuo atveju, dėl ydingų atitinkamų valstybės institucijų veiksmų (žr. *Valiulienė v. Lithuania*, no. 33234/07, § 85, 2013-03-26).

45. Atsižvelgdamas į tai, Teismas konstatuoja, kad baudžiamosios bylos dėl tariamų pareiškėjo užpuolikų nagrinėjimas nacionaliniuose teismuose buvo nesuderinamas su valstybės pozityviosiomis pareigomis pagal Konvencijos 3 straipsnį.

46. Vyriausybė taip pat tvirtino, kad baudžiamąjį proceso trūkumai buvo vėliau ištaisyti civilinėje byloje pareiškėjui priteisus iš tariamų kaltininkų kompensaciją už patirtą neturtinę žalą, ir rėmėsi Konvencijos 2 straipsniu pagrįsta Teismo praktika, kai civilinėje teisėje numatytos teisinės gynybos priemonės buvo laikomos pakankamomis (žr. šio sprendimo 38 punktą). Vis dėlto Teismas pažymi, kad Vyriausybės nurodytos bylos (pirmiau minėtos *Calvelli and Ciglio, Vo* ir *Šilih*) buvo susijusios su sužalojimais, kuriuos privatūs asmenys sukėlė dėl neatsargumo. Tačiau tokiais atvejais kaip šis, kai pareiškėjai sužalojami tyčiais ir smurtiniais kitų fizinių asmenų veiksmais, Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad civilinėje byloje priteista kompensacija negali būti laikoma pakankama priemone valstybės pozityviosioms pareigoms pagal Konvencijos 3 straipsnį įvykdyti, nes ji skirta žalai atlyginti, o ne kaltiems asmenims nustatyti ir nubausti (žr. *Biser Kostov v. Bulgaria*, no. 32662/06, § 72, 2012-01-10; *Dimitar Shopov v. Bulgaria*, no. 17253/07, § 39, 2013-04-16; *Aleksandr Nikonenko v. Ukraine*, no. 54755/08, § 41, 2013-11-14; ir *Stoev and Others v. Bulgaria*, no. 41717/09, § 50, 2014-03-11). Teismas nemato pagrindo šioje byloje laikytis kitokio požiūrio.

47. Pirmiau išdėstyti argumentai leidžia Teismui daryti išvadą, kad buvo pažeistas Konvencijos 3 straipsnio procesinis aspektas.

II. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

48. Konvencijos 41 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukštosios Susitariančiosios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, tai prirėikus Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

49. Pareiškėjas reikalavo atlyginti 10 000 eurų dydžio neturtinę žalą.

50. Vyriausybė nurodė, kad nacionaliniai teismai pareiškėjui priteisė 1 484 eurus turtinei žalai atlyginti ir 2 027 eurus neturtinei žalai atlyginti (žr. šio sprendimo 23 ir 24 punktus). Ji teigė, kad ši kompensacija pakankama ir pareiškėjas neturi teisės reikalauti papildomo žalos atlyginimo.

51. Teismas visų pirma pažymi, kad nacionaliniai teismai priteisė pareiškėjui kompensaciją iš jį užpuolusių asmenų, o ne iš valstybės. Todėl priteista kompensacija negali būti laikoma atlyginimu už žalą, kurią pareiškėjas patyrė dėl šioje byloje nustatyto Konvencijos 3 straipsnio procesinio aspekto pažeidimo.

52. Be to, Teismas mano, kad dėl padaryto pažeidimo pareiškėjas turėjo patirti kančią ir nusivylimą, už kuriuos jam nebuvo atlyginta per nacionalinį civilinį procesą priteista kompensacija. Vadovaudamasis teisingumo pagrindais, Teismas pareiškėjui priteisia 5 000 eurų neturtinei žalai atlyginti.

B. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos

53. Pareiškėjas taip pat reikalavo 1 013 eurų bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms, patirtoms bylinėjantis Teisme, atlyginti. Jis pateikė teisinio atstovavimo sutarties kopiją, taip pat nurodytos sumos mokėjimo pavedimo kopiją.

54. Vyriausybė teigė, kad pareiškėjo reikalaujama suma per didelė ir nepagrįsta, nes jis nepateikė išsamios sąskaitos už paslaugas ar advokato valandinių įkainių.

55. Pagal Teismo praktiką bylinėjimosi ir kitos išlaidos pareiškėjui priteisiamos tik tuo atveju, jei nustatoma, kad jos iš tikrųjų patirtos, būtinos ir pagrįsto dydžio. Nagrinėjamu atveju, atsižvelgdamas į turimus dokumentus ir pirmiau nurodytus kriterijus, Teismas visiškai patenkina pareiškėjo reikalavimą ir priteisia jam 1 013 eurų Teisme patirtoms bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms padengti.

C. Palūkanos

56. Teismas mano, kad nevykdant įsipareigojimų palūkanos turi būti skaičiuojamos pagal ribinę Europos centrinio banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI

1. *Skelbia* peticiją priimtina.
2. *Nusprendžia*, kad buvo Konvencijos 3 straipsnio procesinio aspekto pažeidimas.
3. *Nusprendžia*:
 - a) atsakovė valstybė per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią sprendimas taps galutinis pagal Konvencijos 44 straipsnio 2 dalį, turi pareiškėjui sumokėti toliau nurodytas sumas:
 - i) 5 000 EUR (penkis tūkstančius eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius neturtinei žalai atlyginti;
 - ii) 1 013 EUR (vieną tūkstantį trylika eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms atlyginti;
 - b) nuo minėto trijų mėnesių termino pabaigos iki sprendimo įvykdymo dienos per įpareigojimų nevykdymo laiką nuo minėtos sumos turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos centrinio banko skolinimo normą, pridedant tris procentus.
4. *Atmeta* likusią pareiškėjo reikalavimo dėl teisingo atlyginimo dalį.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2017 m. birželio 13 d., antradienį, vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Marialena Tsirli
Kanclerė

Nona Tsotsoria
Laikiniai einančioji Pirmininko pareigas